

Nro. 25.

A' FELS. R. TSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Mártziusnak 26-ik napján 1799-ik
esztendőben.*

A' Husvéti kettős innep-napokonn készülvén ezen ujjságunk, a' midön a' mi betűszédönk is jó szívvvel egy kitsiny nyagodalomra való alkalmatóságot keres másokkal együtt, magának: ez okozta, hogy ez úttal-mindent, a' mit tudtunk, ezen négy leveletskére szoritottunk:

Első helyet kezdenek már most leveleinkben foglalni ismét a' — „

Hadi Történetek.

A' *Bodenseenn* feljül lévő *Rénusi* mejjékekenn folyó ujjabb környülállások, így adattatnak elő a' Bétsi fő Hadi Cancelláriáról való Udvari Tudósításban: — „A' *Graubundiában* közelebről tör-

tént környülállásokról oly tudósítások érkeztenek az ólta, hogy Gen. *Auffenberg*, az alatta lévő kicsiny fegyveres tsoporttal, azon (6-dikban esett) meg támadtatásban is, a' mikor Gen. *Mafsena*, *Balzers* és *St. Luciensteig* mellett reája ütött, jó reggeltől fogva egész estvéli 8 óráig igen heves ellentállással végelmezte magát: hanem végezetre a' nagyobb erőnek meg nem felelhetvén, ezen *Steig* mellett lévő passuft oda hagyni kénytelenített. A' Frantzia Vezér, más nap u. m. 7-dikben reggeli 8 órakor, ismét meg ujjította, innét *Steig* és a' Vámház = mellől, ujj és nagyobb erővel, a' viaskodást: a' mely környülállás arra határozta Gen. *Auffenberget*, hogy magát *Chur* várossa felé (ez a' fő város *Graubundiában*) vonnya vizsgálja, mely is szüntelen tartó ágyú = és puska = tűz közben ment véghez. Gen. *Auffenberg* és az ő kicsiny tsoportja, az ellenség' nagy számához képest való kicsiny hadi erejek mellett is oly vitézséget mutattak, hogy a' Generál el-tökélette magában, hogy a' magáénal ily fokkal nagyobb számú ellenséggel, *Chur* mellett is még egyszer szembe száljon. Már éppen az elő-rukkolásban is foglalatoskodott, a' midőn Gen. *Mafsena* egyik elő-nyomúlt fokkal erősebb serege által ujjanton meg-támadtatott, melynek alkalmatosságával az a' szerentsétlenség érte Gen. *Auffenberget*, hogy az ellenséghez foglagra esett, a' mely történet miatt ez szerént *Chur* várossának is védelmeztetése továbbat lehetlen volt. — „A' Frantzia Gen. *Oudinot*' tulajdon vallástétele szerént, reá ment az ő vesztések ezen külömb-külobb vakmerő tsatákban valami 4000 emberekre, t. i. mintegy annyira, a' mennyiből a' *Graubundiában* feküdt *Austria* seregek állottanak. —

„Egy 5000 emberekből álló Frantzia tsoport, *S. Martinsbrucknál* (a' mint t. i. *Graubundnak* határjáról az *Inn* mejjékére által jön az ember) *Oberster Knefevichre* ütött Mártz. 14-dikénn. A' tsatázás sokáig folyt, felettébb vakmerő volt, a' Csá-

száriak vitézül tsatáztak, és a' Frantziák a' magok nagyobb számjok mellétt is kéntelenek voltak ezen posztrol vissza vonni magokat. Meg fogják-e' nagyobb számmal még az ott való keresztül-rontást próbálni, meg-válik.

„Feljül ezen posztonn *Bormiónál* 16-dikban Gen. *Laudonra* ütött egy más Frantzia sereg; a' támadó ellenség néhány izben vissza veretett, és a' tsatázás néhány izben ismét uj erővel el-kezdett; a' verekedés egész naponn tartott: tsak ugyan még sem vehetnek ezen posztonn az nap' erőt a' Frantziák. Hanem 17-dikben, midön ismét nagy erővel elő nyomultanak volna, az a' szerentséjek vólt, hogy a' miéinket ezen posztról vissza nyomták. Az a' Frantzia sereg, a' mely ezen részről az *Engadin'* völgyére (e' tájonn ered az *Inn* vize) bé nyomúlt, két egész Divisiókra tétettetik, a' mely környülállás arra határozta a' Tyrolisi Császári Királyi tábor' Vezerét Féldmarchallájtnánt *Bellegardét*, hogy *Reserva*-seregének egy részét a' *Wintschgauba* elő-rukkóltassa, hogy az minden esetekhez képpeszt kéz ügyben lehessen. —

„Mártz. 17-dikénn ujjabban el-kezdődtek a' *St. Martins-bruck* poszt felöll a' verekedések. Ugyan tsak Féldmarschallájtnánt *Bellegarde* irta, hogy a' Frantziák ezen naponn Gen. Gróf *Alcainira* is a' *Naudersi* posztonn reá ütöttek, és mind két szárnyainn erőt akartanak venni, hanem a' Császáriaktól mindenütt álhatatossággal fogadtattak, és vissza verettek. Mig ezek itt így folytanak, egy 600 emberekből álló Frantzia csoport az ugy nevezett *Spiesbergről* a' *Mühlthalba* le-küldetett, oly rendeléssel, hogy a' *Nuvellasteigonn* lévő *Finstermüntz* nevü pafsust, a' melly a' *Naudersi* poszt megett esik, foglalja-el: a' mely Frantzia csoport már valósággal nem is vólt egy fertály orányi távolságnál attól meszszébb, a' midön az ott reservában lévő *Toskána* Regimentjének' két Kompaniájától észre-vétettétvén, meg-támogatott, és oly módon vissza verettétett és fel-széleltétett, hogy

fegyvereit is el-hányván, ugy futott vissza a' *Spiessbergenn* keresztül: hanem itten is a' *Warasdi-Kreuzi* Batalionra bönkenvén, hatulról pedig a' mondott *Toskána* Regiment béli 2 és egy *Tyrolisi* Kompániáktól kergettetvén, végezetre 347 emberek ezen csoportból hadi foglágra estenek. — Irja Gen. *Alcaini*, hogy *Toskána* Regiment béli *Stern-dahl* nevü Kapitány, és az említett *Limitaneus* Batalionból Al-Hadnagy *Kovachevich*, ezen passuson, a' *St. Martins* posztnál pedig *Oberster Knesevich* és Májor *Munkácsy*, ditséretesen viselték magokat, 's. az ő jó rendelkezéseiknek lehet ezen posztoknak meg-tartatását közönni.

„A' 15-dik Mártziusban folyt tsatázások alkalmatosságával (irja továbbá Gr. *Bellegarde*) egy *Mainony* nevü Frantzia Generálit, 15 tiszteket, és néhány száz köz embereket fogtanak-el a' Császári Királyi katonák, a' fellyebb említett Frantzia foglyokon kívül.

„*Tyrolisban*, az Ország-oltalmazó fegyveres föld-népe, mindenütt mozgásban vagyón, leg jobb hajlandósággal viseltetik, és a' tsatázó Cs. Királyi sereg' segítésében nagy bátorságot mutat.

* * *

A' *Rastadi* Congressusra rendeltetve lévő *Austriai* Követ Gróf *Lehrbach*, Mártz. 11-dikénn elutazott *Rastadt*ből *Augsburgba*.

Nagy méltoságu Nagy-Károlyi Gróf *Károlyi Josef* Ur eö N. ga, Felséges Urunknak valóságos Kamarássa, és N. Szathmár Varmegye' Fő Ispánja, a' hazához viseltető szeretet által indittatván, 10,000 Forintokat ajánlott rész szerént készpenzül rész szerént pedig gabonában, a' Státus' közönséges szükségeire, még pedig ugy, hogy a' gabonát, a' Fels. kints-tárnak ezen tekintetben is a' szekeres költségtől való meg-kéméllése végett, a' ki-neveztetett magazinumokba a' maga alkalmatosságainn szállittatta-el, A' mely meg-mutatott

hazafiui jó indulatal való Felségés meg-elegedését, nagy kegyelmességgel méltóztatott Felséges Urunk, Gróf Károlyi Ur eő Nagyságának meg jelentetni.

* * *

Ugy látszik, hogy a' *Spanyol* Udvar ujjanton dolgozni láttatik a' Frantzia Respublika és a' Portugallia között való békeffégnék helyre-állittatódásánn, melyet leg alább a' *Madrid* és *Páris* között mostan szemléltető Kurir-járásoknak szaporaságából, ki lehet hozni. — E' mellett a' hadi készületeik is a' Spanyoloknak tengerenn-szározonn szünetlenek. A' *Kadixi* hajós sereg másod versben is parantsolatot vett, hogy úthoz készüljön: *Don Filep* is pedig a' szározonn tsatázandó seregek' *Lif-ránsaiknak* Generál-Inspectorjokká rendeltetett.

A' Cisalpinai Kép-viselő két Tanátsok 50 millió Lireket érő Nemzeti jofzágot rendeltek el-idegenithetetlenül a' közönséges tanulás' fundussává.

A' Frantzia seregek' száma egy idő-ólta a' Cisalpinai vidékekenn igen meg-nevekedett. Sokan gyültek nevezetesen a' *Valtelin'* és *Etsch'* vidékeire. A' *Mantuai* Frantzia örző-sereg, 18 ezer emberből áll. Az ágyukat, munitziót, és eleséget, még most is mind takarítják bé oda.

Genuában a' *Liguriai* Kép viselők közzül egy *Domenico Quieirolo* nevü, *Sebastiano Biagini* nevü hazafi-társával együtt egy kalmár-boltban lévén, özfze vesznek — a' Kép-viselő egy kitsinnyé halálra döfi a' másikat — ez meg-hal más nap — a' történet nagy zendülést okoz a' nép között, annyira, hogy zabolánn való tarthatására a' Nemzeti fegyvereseknek kettözött számmal ki kellett rukkólni, — a' gyilkos a' Nemzeti épületbe szaladott, hanem meg-fogattatván, fogházba vitetett onnét — az után mind két Képviselő Tanátsok özfze gyülekezvén azt végezték, hogy a' tett bűn igen nyilvánóságos, meg-ítélésével sok időt tölteni

nem lehet, hogy t. i. mint a' Constitutzió kívánná Fő Nemzeti Tribunal hivattassék öszsze — követség-képpen által adták ezen Kép-viselő társokat a' közönséges Itélő-széknek — mely is ötöt meglovettetésre sententziázván, a' sententzia Mártzius' 2-dikánn exequaltatott.

A' Fr. seregek már most a' Toskáni Nagy Hercegség' vidékeinn lévő minden *Neapolitanus* helységeket és városokat is el-foglaltanak, a' melyenek *Orbitello* vára, *Piombino* városa, 's-egyebek. Az a' Neapolisi tsoport is, a' mely az ugyan ezen *Neapolisi* tulajdonokhoz tartozó *Elbe* szigeténn még *Porte-Ercoleban* tartózkodott, minekutánna a' *Livornóban* lévő *Nápolyi* Consul 50 transport hajókat bérelt vólni ki számára, el-evezett azon szigetről *Palermo* felé.

A' *Sardiniai* Király és Királyné Fébr. 24-dikénn eveztek el a' *Livornói* kikötő-helyből *Sardinia* felé, a' mely végre hat *Ragusai* hajókat fogadott vólt bérbe a' Király. Ő Felségek a' *Glorial celeste* nevü hajóra ültenek fel; a' kikötő-helyben lévő hajók' ágyuinak fokszorozott dörgése közben eveztenek-ki a' tengerre. A' *Minotaurus* nevü 74 ágyus Anglus hajó nem foká az után jelt adott a' *Livornói* kikötő-helyet meg mind az ideig el nem hagyott *Terpsichore* nevü Anglus Fregátnak, hogy a' Királyi Udvar vivő hajós tsoportot kövess, és annak vezérlését vegye által. Az a' Frantzia tiszt azonközben, és a' ki a' Királyt egész a' *Livornói* kikötő-helyből való el-indulásáig el nem hagyta, dél után egy fegyveres *Schalupba* bé-ülvén, utánna evezett a' Királynak, kit is bé-érvén, beszéllett ő Felségével, de ugy, hogy a' maga *Schalupjáról* más hajóra által nem ment, és azzal vissza tért *Livornóba*.

Az ifju *Bonaparte*, a' ki a' báttyától *Egyiptomból* jövénn, nem rég *Corsica* szigetére meg érkezett, onnét Fébr. 10-dikénn *Livornóba* evezett, az után *Florenziánn* és *Meylandonn* keresztül *Páris* felé folytatta útját.

Egy 6-dik Fébruáriusi Nápolyi levél ilyen módon fejezi-ki a' maga revoluzióról szerzett tapasztalásait: — „A' Frantziáknak éppen oly könnyen esik valamely Országot organizálni, mint ugyan abban revoluziót tsinálni. Éz a' dolog ugy foly, mint a'-hogya' kezit forgatja az ember. Az Irók, és a' Káve-ház-béli terefelyélők, meg-veztegettetés által nyeretnek-meg; ezek a' népet ki-mivelik. A' pártosok magok részekre tsalják az ügyetleneket. Így készül-meg a' revoluzió és az új Respublika. Belé jön továbbá a' terrorismusi Systema, és a' békételeneket el-futásra kényszeriti; az ő tulajdonaikat az ujjitók' zsákmányává változtatja; azok, a' kik ezen az útonn meg-gazdagultak, gazdagságaiknak meg-tarthatásánn iparkodnak, így következik-bé a' requisitzió, az adó, vám, conscriptzio, árestom, hadi Itélőszék, confiskálás, 's a' szabadság-fának egyéb ilyen gyümöltsei. A' mely is egy hiv le-rajzolása a' Frantzia revoluzió's útaknak és módoknak.“

A' Nápolyi tudósítások, egyéb-aránt, Fébr. 14-dikéig szollának. A' Provisoriai Országgló-szék egy Proclamatziót adván-ki, 2 1/2 millió Ducatikból álló adót vetett a' gazdagokra. Azok a' személyek, a' kik a' Királyi Országglás alatt hivatalokat viseltek, és még eddig Nápolyban meg-maradtak, a' St. *Elmo* várába vitettettek. Az ujjitásokat nem szenvedhető nép, a' fegyverből ki-vetkeztettetett. Nápolyban ellenben egy Neápolitánus tábor vérbualtatik, és Nemzeti Gárda-tsoportokra formáltatik. Egy Fébr. 6-dikánn költ Törvény szerént, az egész ország Departamentomokra osztatik, és tenger' pártjai minden módon meg-oltalmaztatható állapotba helyhezettettek. — A' Provisoriai Országgló-szék továbbá, el-küldötte *Molitorio* és *Doria-d'-Angri* nevü hazafiakat, mint az ugy neveztető *Parthenopiai* Respublika' Követjeit, Párisba, hogy tegyenek hodolás' áldozatját a' Frantzia Directoriumnak.

Egy Kurir Fébr. 24-dikénn érkezvén Párisból Romába, a' hol vólt ekkor Generál *Macdonald* is, és itt, 's-ezen nap adta által néki a' Directoriumtól azt a' rendelést, hogy a' Nápolyi tábor' vezérlését *Championettól* végye által.

A' 8 Colonnékban *Olofsz* Ország felé maschérozó, és egy részint most minden napokon *Béts* mellett el-menő *Orosz* tábor fő vezére, Gen. *Suwarow*, mint hallottuk, *Bétsbe* várattatik már egynéhány napoktól fogva. A' Gen. Stábot *Tsötör*-tökön várják.

Magyar Ország.

Földváron Tólna Vármegyében 14-ik Martii. Múlt Kedden viradóra, 4 óra után, egy szolga, égő gyertyával menvén bé az iftállóba, azt fel gyújtotta, mely miatt egy órában két ház porrá égett, és annak a' Gazdának, a' kinek iftallójában a' tűz eredett, 5 lova, 1 tsikaja, 5 tehene, 1 hat malatzos fertése, és kotsija mind öszve égett, igen keveset menthetett meg a' tüztől. Eleggé iparkodtak a' tűz óltásban az ide való lakosok, de mivel nállunk, töbnire minden házak náddal vagnak fedetve, egyfzeriben el terjedt a' tűz. Azide való só-házbeli tiszturak is iparkodtak a' tűz meg óltásában.

Mi is eleget szenvedtünk a' Duna' jege miatt, és még többet szenvedtünk vólna, ha Városunk' érdemes birája *Tóth Jósef* úr, a' Martius 7-ik napján a' Duna' partyára ki hányt jég-darabokat, onnan, ideje korán el nem hányatta vólna, sőt a' gyulladáskor sem kaphattunk vólna elegendő vizet a' tűz meg óltására.